

Den svenska Bondepraktikan, vilken till omkring två tredjedelar av sitt omfång är ställd på rim, är visserligen en avläggare av den tyska bondepraktikan, men ej direkt, utan via den danska bondepraktikan, vilken i sin tur är en direkt översättning av den tyska. Jag har sida efter sida med varandra jämfört Preussiska statsbibliotekets exemplar av den tyska bondepraktikan av år 1580, den danska av år 1597 (av vilken ett det Kgl. Bibliotek i Köpenhamn tillhörigt, visserligen ej alldeles fullständigt exemplar varit mig tillgängligt; där det haft luckor, har det supplerats av senare danska upplagor, som äro ordagranna omtryck av den förra¹) och den svenska av år 1662. Överensstämmelsen är så fullständig, att texternas ömsesidiga förhållande uppenbarligen är det nyss angivna. Då emellertid för några år sedan en liknande undersökning redan företagits och publicerats av E. Tuneld, nöjer jag mig med att hänvisa till hans framställning.²

I den av mig undersökta tyska bondepraktikan av år 1580 finnes på bl. Fv j en i cirkelform uppställd tabell, förmedelst vilken man kan beräkna, huru många timmar månen lyser en viss natt. I anvisningen till denna tabells begagnande användes som exempel den 11 februari 1549. Valet av statsbiblioteket i Berlin, Kungl. biblioteket i Köpenhamn och Universitetsbiblioteket i Göttingen, som på min begäran hava till Universitetsbiblioteket i Uppsala utlånat ett antal äldre tyska och danska bondepraktikor och kalendrar, har det varit mig möjligt att fortsätta granskningen. Åberopande en av bibliotekarien L. BYGDÉN ur en handskrift i Universitetsbiblioteket i Uppsala [Nordin 1069: E. EKHOLM, *Svenska anonymi*] meddelad anteckning uppgav H. H. HILDEBRANDSSON, *Om väderleksmärken, deras betydelse och ursprung* (Stockholm 1894; Föreningen Heimdals folkskrifter, nr 12), s. 23, 26, att den svenska Bondepraktikan av år 1662 översatts från tyskan av Nils Klint, kyrkoherde i »Komble» (Kumla?). Samma uppgift återkommer hos H. ROSMAN, som år 1901 i Stockholm utgav ett nytryck av den äldsta svenska upplagan, och återupprepas av H. H. HILDEBRANDSSON, *Väderlekslärans ståndpunkt under forntiden och medeltiden. Kommentar till Olaus Magnus Bok 1: Kap. 6-22* (Uppsala 1912), s. 4. Att den svenska Bondepraktikan översatts från tyskan anser även O. V. JOHANSSON, *Väderspåmannens bondepraktika* (Stockh. 1929), s. 103 [det där meddelade årtalet 1642 är tryckfel för 1662].

¹ Angående de äldsta bevarade upplagorna av den danska bondepraktikan se *Bibliotheca Danica. Supplement* (København 1914), sp. 202 och L. NIELSEN, *Boghistoriske Studier til dansk Bibliografi 1550-1600* (København 1923), s. 121 och samme förf:s *Dansk Bibliografi 1551-1600* (København 1931-1933), s. 53. — Över den tyska bondepraktikan lämnas en fullständig bibliografi av G. HELLMANN, *Die Bauern-Praktik 1508. Faksimiledruck mit einer Einleitung* (Berlin 1896; Neudrucke von Schriften und Karten über Meteorologie und Erdmagnetismus, Nr 5), s. 8-28. HELLMANN meddelar också utförliga bibliografier över bondepraktikor på övriga språk, även svenska. Efter den tiden hava ytterligare minst fem svenska Bondepraktika-upplagor utgivits, den senaste år 1934 (!) på Björck & Börjessons förlag i Stockholm.

² E. TUNELD, *Bondepraktikan en översättning från danskan (i: Studier tillägnade Axel Kock; Arkiv för nordisk filologi, N. f., Bd 40: Tilläggsband [1929])*, s. 401-405. — I denna uppsats hava ett par smärre fel insmugit sig, som här må rättas: Dr H. Rosmans nytryck av den svenska Bondepraktiken trycktes 1901 (ej 1900); den av L. Bygdén åsyftade Uppsalahandskriften är Nordin 1069 (ej »Palmschöld», nr 1069).